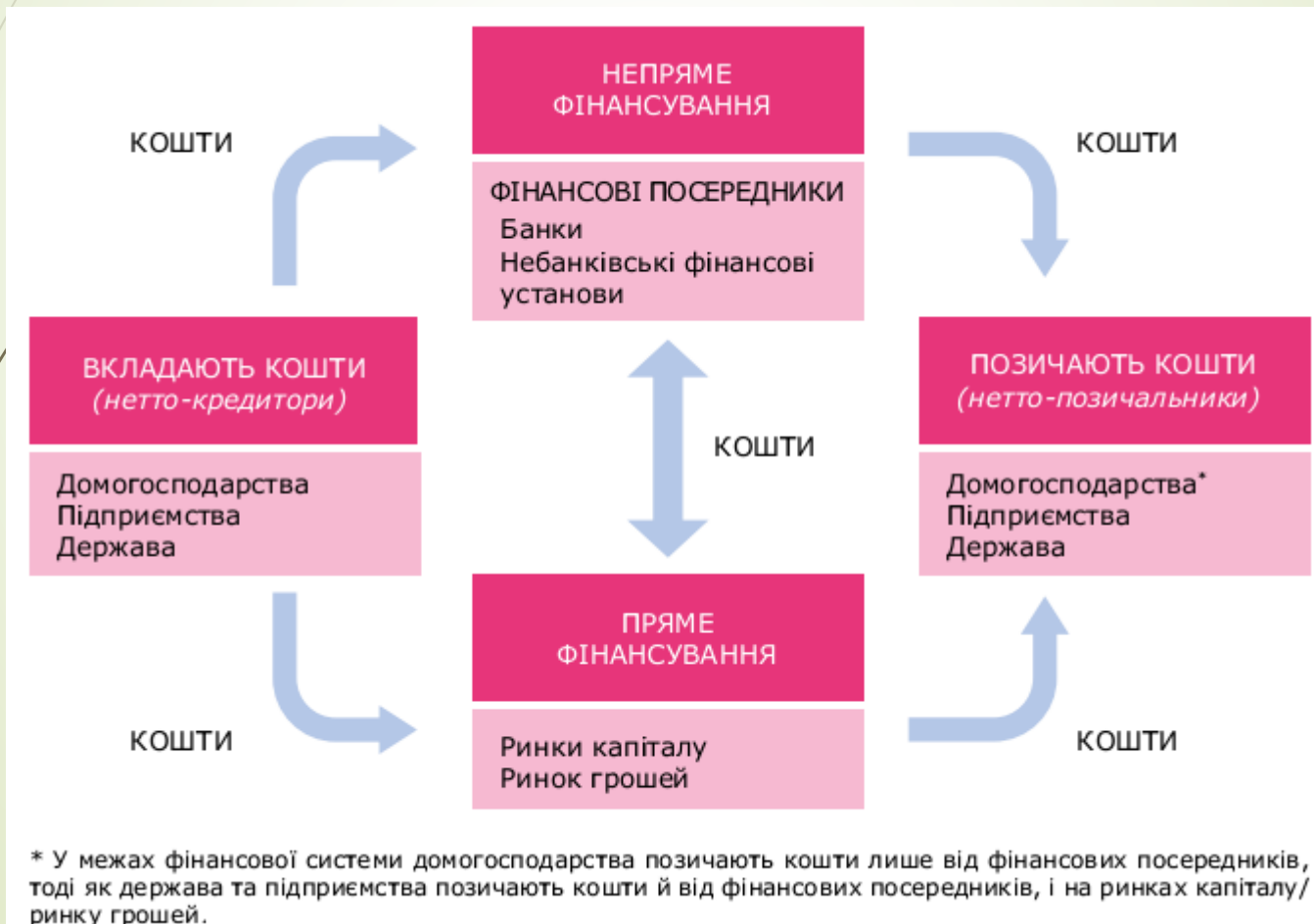

Тема:

Фінансова система - це сукупність фінансових регуляторів, фінансових установ (банків, страхових компаній, інших фінансових установ) і фінансових ринків.

Канали руху коштів у фінансовій системі

Фінансові посередники – це фінансові установи, які надають специфічні послуги (фінансові послуги), спрямовані на задоволення фінансових потреб клієнтів й одержання прибутку від використання грошових коштів чи інших активів або управління ними.

Послуги, які надають фінансові посередники:

- залучення вкладів (депозитів);
- видача кредитів;
- ведення поточних рахунків, випуск платіжних карток і їх обслуговування;
- переказ коштів;
- страхові послуги;
- діяльність брокерів (торговців цінними паперами), депозитарних установ, інститутів спільного інвестування;
- фінансовий лізинг;
- діяльність недержавних пенсійних фондів;
- послуги обміну валют.

Фінансові посередники

Банки

юридичні особи, які мають право на підставі відповідної ліцензії залучати вклади від фізичних і юридичних осіб і розміщувати залучені кошти на власний ризик, відкривати та вести банківські рахунки фізичних і юридичних осіб та надавати інші фінансові послуги.

Небанківські фінансові установи

кредитні спілки, ломбарди, страхові компанії та інші юридичні особи, винятковим видом діяльності яких є надання окремих фінансових послуг. Надають, переважно, одну фінансову послугу (наприклад, ломбард може лише видавати кредити) або обмежений спектр послуг (наприклад, кредитна спілка може залучати депозити та видавати кредити).

Капітал – це гроші й інші активи, які використовують для започаткування та розвитку бізнесу підприємства з метою отримання прибутку від його діяльності в майбутньому.

Ринки капіталу – це ринки, на яких інвестори (нетто-кредитори) можуть напряму надавати кошти в користування іншим особам, які цих коштів потребують (нетто-позичальникам).

Частиною ринків капіталу є **ринок грошей**, на якому здійснюють переважно короткострокові операції з купівлі-продажу грошових коштів.

Фінансові регулятори України та надавачі фінансових послуг

Назва регулятора	Кого регулює
Національний банк України	<ul style="list-style-type: none"> • банки; • небанківські фінансові установи у частині надання послуг переказу коштів; • небанківські фінансові установи у частині здійснення валютних операцій
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	<p>Професійні учасники ринку цінних паперів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • брокери (торговці цінними паперами); • інститути спільного інвестування; • депозитарні установи; • фондові біржі; • інші професійні учасники ринку
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	<p>Небанківські фінансові установи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • страхові компанії; • лізингові компанії; • кредитні спілки; • ломбарди; • недержавні пенсійні фонди; • інші фінансові установи

Регулювання діяльності фінансових посередників може реалізовуватися декількома шляхами (способами), основними з яких є такі:

- Дозволи на діяльність (ліцензії);
- Обмеження на види діяльності;
- Розкриття інформації;
- Гарантування вкладів (депозитів) (гарантується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО));
- Запобігання відмиванню коштів (Державна служба фінансового моніторингу України).

Банк – це юридична особа, яка має право на підставі відповідної ліцензії залучати вклади від фізичних і юридичних осіб і розміщувати залучені кошти на власний ризик, відкривати та вести банківські рахунки фізичних і юридичних осіб і надавати інші фінансові послуги.

Банківська система більшості країн (зокрема й України) є дворівневою:

- 1) Перший рівень** – центральний банк («банк банків»), який координує діяльність банківської системи країни загалом. В Україні таким банком є Національний банк України (НБУ).
- 2) Другий рівень** – комерційні банки, які безпосередньо працюють із фізичними та юридичними особами.

Національний банк України виконує такі важливі функції:

- *НБУ є емісійним центром країни.* Лише НБУ має монопольне право здійснювати емісію (випуск) національної грошової одиниці – банкнот і монет гривні;
- *НБУ відповідає за цінову стабільність у країні,* тобто за забезпечення умов, коли ціни в країні зростають настільки несуттєво, що громадяни на це не звертають увагу. Для цього НБУ розробляє та реалізує монетарну політику, контролює рівень облікової ставки – ключової ставки, яка є індикатором вартості грошей у фінансовій системі країни;
- *НБУ відповідає за фінансову стабільність в країні.* НБУ піклується, щоб банківська система України була стабільною, прозорою й ефективною. Для цього НБУ здійснює регулювання та нагляд за діяльністю банків. Зокрема, НБУ реєструє банки, видає банківські ліцензії, встановлює єдині правила проведення банківських операцій, стежить за їх дотриманням, а також ухвалює рішення про покарання банків-порушників;
- *НБУ забезпечує надійність, ефективність і стабільність грошових розрахунків на території України;*
- *НБУ здійснює управління золотовалютними резервами України;*
- *НБУ контролює обіг іноземної валюти на території України.* Щоб надавати послуги з обміну валюти, переказу коштів, видачі кредитів або залучення депозитів в іноземній валюті банки й небанківські фінансові установи повинні отримати в НБУ спеціальний дозвіл – ліцензію на валютні операції;
- *НБУ сприяє економічному розвитку України.* В умовах стабільної роботи банківського сектору зростає рівень довіри населення до банків, про що свідчить збільшення обсягів депозитів. Останні є ресурсами для майбутніх кредитів, які інвестуватимуться в національну економіку.

Ще в 2014 році в Україні функціонувало **180 банків**, проте через ведення ризикової діяльності за ці роки банківський ринок залишило багато неплатоспроможних фінансових установ.

Станом на січень 2019 року в Україні нараховують **77 банків**, що мають банківську ліцензію.

За 2022 рік кількість діючих банків скоротилась.

Станом на 1 січня 2023 року в Україні працювало **67 банків**.